

J

Jawne przejawy przemocy

Krzywdzenie dziecka to każde działanie lub zaniechanie – zarówno ze strony osób bliskich czy społeczeństwa – które narusza jego prawa, godność i wolność. Przemoc może mieć charakter jednorazowy lub powtarzalny, obejmuje czyny które narażają zdrowie i życie dziecka, naruszają jego nietykalność cielesną lub powodują cierpienie psychiczne. Istotą krzywdzenia jest fakt, że wyrządza ono realną szkodę i odbiera dziecku szansę na dorastanie w bezpiecznym środowisku. Brak widocznych śladów nie wyklucza faktu krzywdzenia dziecka, gdyż przemoc nie zawsze pozostawia fizyczne znaki. Istnieją sygnały, które z dużym prawdopodobieństwem wskazują na jej stosowanie. Każdy niepokojący objawy należy zweryfikować. Największy niepokój powinny budzić obrażenia, których pochodzenie trudno logicznie wyjaśnić oraz te ukryte pod ubraniem lub występujące u niemowląt (dzieci nieporuszających się samodzielnie). Do kluczowych sygnałów ostrzegawczych należą:

- > Nietypowe umiejscowienie urazów: rany, siniaki czy blizny na plecach, udach, pośladkach, brzuchu, narządach płciowych oraz w okolicach twarzy (uszki, policzki, usta, skronie, oczy bez jednoczesnego urazu czoła).
- > Charakterystyczne ślady: wyraźne odciski dłoni, palców, przedmiotów, a także ślady gryzienia, drapania, szczypania lub duszenia.
- > Specyficzne cechy zasinień: liczne, symetryczne, w różnych stadiach gojenia, „**siniaki okularowe**”. (Podbite oko powinno wzbudzić czujność specjalisty, gdyż takie obrażenia rzadko powstają samoistnie lub przez przypadek – w przeważającej części są one efektem użycia siły fizycznej np. ciosu pięścią.)^[2]
- > Poważne urazy u najmłodszych: wszelkie urazy głowy oraz złamania u dzieci poniżej 3. roku życia. W tej grupie wiekowej pewne rodzaje uszkodzeń układu kostnego stanowią silny sygnał ostrzegawczy sugerujący urazy o charakterze nieprzypadkowym. Szczególną uwagę należy zwrócić na złamania kości długich, w tym udowej i piszczelowej u niemowląt. Często spotyka się również urazy kości ramiennej, łopatki oraz dystalnej części obojczyka. Wysoce podejrzaną są uszkodzenia mostka, wyrostków kolczystych kręgów czy kości płaców u dzieci, które jeszcze nie opanowały umiejętności chodzenia. Złamania żeber są kluczowym wskaźnikiem maltretowania, które u niemowląt niemal nigdy nie powstają w wyniku przypadkowych zdarzeń czy nawet resuscytacji krążeniowo-oddechowej.

Jawne przejawy przemocy

Należy również zwrócić uwagę na złamania, które są w różnym stadium gojenia lub takie, które powstały w wyniku urazów niewspółmiernych np. upadek z niewielkiej wysokości.

> Oparzenia: symetryczne i głębokie oparzenia kończyn, szczególnie o charakterze „skarpetkowym” lub „rękawicowym” powstające poprzez przymusowe zanurzenie dziecka w gorącej cieczy. Odróżnienie oparzeń intencjonalnych od przypadkowych opiera się przede wszystkim na analizie głębokości i precyzji śladu pozostawionego na skórze. Obrażenia zadane celowo przy użyciu gorących przedmiotów zazwyczaj odznaczają się wyraźnym kształtem i znaczną głębokością, co wynika z długotrwałego kontaktu tkanki z wysoką temperaturą, a ich lokalizacja w miejscach standardowo zakrytych odzieżą silnie sugeruje stosowanie przemocy. Osobną kategorią stanowią oparzenia chemiczne, wynikające często z rażących zaniedbań opiekunów, prowadzonych do kontaktu skóry, błon śluzowych lub układu pokarmowego dziecka z substancjami żrącymi.

> Odmrożenia, hipotermia – może występować w cięższych stanach **zespołu dziecka potrząsanego** (SBS – Shaken Baby Syndrome) – specyficzny rodzaj urazów głowy, które są wywołane gwałtownym potrząśnięciem i/lub bezpośrednimi uderzeniami w okolicę głowy. Spektrum obrażeń bywa bardzo szerokie – od stanów krytycznych po lżejsze uszkodzenia, które często nie pozostawiają widocznych śladów zewnętrznych i są wykrywane przypadkowo podczas rutynowej diagnostyki obrazowej. Możliwe konsekwencje SBS: krwiak podtwardówkowy, rozlane uszkodzenie aksonów, obrzęk mózgu, krwotoki do siatkówki oczu, złamania kości długich i żeber, śmierć.^[5]

> Obrażenia twarzy i jamy ustnej: uszkodzenia wędzidelka, dziąseł, podniebienia, wybite/uszkodzone zęby, urazy gardła czy nosa.

> Sygnały ogólnoustrojowe: problemy żołądkowo-jelitowe, niewyjaśnione zatrucia, niedożywienie, słaby przyrost ciała.^{[1][3][4]}

TIP: Jeśli zauważysz w swoim gabinecie objawy opisane powyżej pamiętaj o zastosowaniu zasady ograniczonego zaufania, w szczególności jeśli przedstawiona przez rodzica/opiekuna historia, jak doszło do urazu - nie odpowiada zastanym obrażeniom.

